

Wrocław, 05.05.2022

dr hab. Joanna Radomska, prof. UEW
Katedra Zarządzania Strategicznego
Wydział Zarządzania

**Recenzja osiągnięć w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
dr Joanny Dzieńdziory
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości**

1. Podstawy formalno-prawne sporządzenia recenzji

Podstawę formalną sporządzenia recenzji stanowi uchwała Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości Akademii WSB nr 20/2021/2022 z dnia 18 lutego 2021 w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Joanny Dzieńdziory w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, zgodnie z którą zostałam powołana w skład komisji habilitacyjnej w roli recenzenta w tym postępowaniu.

Dokumentację odebrałam 17 marca 2021.

Podstawę prawną do oceny osiągnięć stanowi art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) (dalej: Ustawy) w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z którym:

Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Łączny charakter wyżej opisanych wymogów oznacza, że stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, spełniającej wszystkie z nich.

Podstawą do przeprowadzenia oceny były następujące dostarczone dokumenty:

- Wniosek wraz z dokumentacją (dane wnioskodawcy, kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora, autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych, wykaz osiągnięć naukowych);
- Wybrane publikacje;
- Wybrane dyplomy, certyfikaty oraz zaświadczenia;
- Wersje papierowe 2 monografii: *Profesjonalizacja działalności lobbingsowej w świetle teorii i praktyki zarządzania. Studium badawczo - poznawcze*, Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB, Dąbrowa Górnicza 2021, ss.414, ISBN 978-83-66794-32-0; oraz *Model kompetencji współczesnego lobbysty*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018, ss. 385, ISBN: 978-83-01-19989-0;
- Oświadczenie z dnia 24.11.2021, potwierdzające, że na podstawie wniosku z dnia 18 maja 2018 roku Habilitantka ubiegała się o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu na podstawie osiągnięcia naukowego: Dzieńdziora J., *Model kompetencji współczesnego lobbysty*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018, ss. 385, ISBN: 978-83-01-19989-0. Postępowanie habilitacyjne zakończyło się w 2018 roku.

Dołączona do wniosku dokumentacja spełnia formalne zalecenia Rady Doskonałości Naukowej, sformułowane w związku z kompetencją wyrażoną w art. 221 ust. 1 Ustawy. Została ona przygotowana z należytą starannością, jest czytelna i przejrzysta.

2. Podstawowe dane o przebiegu pracy naukowo-badawczej dr Joanny Dzieńdziora

Habilitantka jest pracownikiem Katedry Zarządzania Akademii WSB, gdzie pracuje od 2013 roku na stanowisku adiunkta. Dodatkowo pełni funkcję Koordynatora ds. kształcenia doktorskiego oraz Sekretarza Katedry Zarządzania. Wcześniej jej kariera zawodowa związana była z Instytutem Zarządzania i Ekonomii Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu, Wyższą Szkołą Ekonomiczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej oraz Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Raciborzu.

Dr Joanna Dzieńdziora jest absolwentką studiów licencjackich w Wyższej Szkole Zarządzania w Częstochowie (1996) na kierunku: *Zarządzanie i Marketing*, specjalność: *handel zagraniczny i obsługa celna* oraz studiów magisterskich uzupełniających na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej (2000) na kierunku: *Zarządzanie i Marketing*, specjalność: Zarządzanie

przedsiębiorstwem. W 2006 roku ukończyła także studia podyplomowe w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, Wydział Zamiejscowy w Chorzowie, kierunek: *Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych*.

W 2007 roku nadany został Habilitantce stopień doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. Rozprawa doktorska pt. „*Rola okresowych ocen pracowników w zarządzaniu zasobami ludzkimi organizacji. Na przykładzie Służby Celnej*” została przygotowana pod opieką naukową promotora dr.hab. Wanda Błaszczyk, prof. UŁ.

3. Ocena osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości

Jako główne osiągnięcie naukowe o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) wskazano monografię:

Dzieńdziora J., Profesjonalizacja działalności lobbingowej w świetle teorii i praktyki zarządzania. Studium badawczo-poznawcze, Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB, Dąbrowa Górnicza 2021, ISBN 978-83-66794-32-0

Wskazane osiągnięcie naukowe oceniono pod względem znaczącego wkładu autorki w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu, w szczególności uwzględniając kwestie merytoryczne, koncepcyjne i wybory metodyczne.

W monografii Autorka podjęła tematykę profesjonalizacji działalności lobbingowej wskazując, iż profesjonalizacja to jeden z kluczowych wymogów stojących przed współczesnymi organizacjami oraz znaczący wątek badań nauk o zarządzaniu i jakości, na różnych poziomach analizy. We wstępie pracy jako lukę badawczą wskazano brak podjętych prób całościowego ujęcia pojęcia profesjonalizacji czy pogłębionych studiów zmierzających do wypracowania jej zasad oraz ich doskonalenia. Wyszczególniono dwa powody objęcia badaniami naukowymi problemu profesjonalizacji w związku z lobbingiem – problem terminologiczny definiowania profesjonalizacji oraz relatywnie słaby opis zjawiska lobbingu, który pomimo podjętych prób kwantyfikacji, opisu i naukowego wyjaśnienia pozostaje w dalszym ciągu niedopracowany i wieloznaczny. Odnosząc się do wskazanych przez Autorkę powodów podjęcia badań we wskazanych obszarach tematycznych, trudno doszukać się uzasadnienia dla ich zintegrowania w ramach jednej koncepcji badawczej. Wykazano bowiem, iż każdy z nich charakteryzuje się niedostateczną eksploracją badawczą, jednak nie uzasadniono dlaczego należy prowadzić badania nad ich integracją. Na s. 14 wymienione zostały m.in. następujące przesłanki: przewaga jednokierunkowej analizy profesjonalizacji w koncepcjach badawczych (choć trudno odnaleźć wyjaśnienie na czym owa jednokierunkowość polega); rozpatrywanie lobbingu z perspektywy

polskiej praktyki nie spełnia warunków profesjonalizacji (moją wątpliwość budzi czy rozpatrywanie ma nosić znamiona profesjonalizacji? Jeśli tak to jakie to są warunki?); brak skuteczności lobbystów w realizacji powierzonych im zadań (czym ta skuteczność jest mierzona i dlaczego jej wzrost wymaga profesjonalizacji?). Jest to w mojej ocenie niedostatecznie uzasadnione, nie tylko we wstępie, lecz także w dalszych częściach monografii, zwłaszcza w kontekście spostrzeżenia na s. 96, iż jednym z problemów analizy lobbingu jest jego nieformalny charakter, w tym trudności w określeniu skali oraz stopnia lobbingu. W związku z tym wątpliwość budzi konieczność łączenia działalności o takim charakterze z profesjonalizacją. Lektura monografii nie pozwoliła mi odnaleźć przekonujących argumentów dla przyjętego podejścia badawczego. We wprowadzeniu wskazano także, iż badania naukowe dotyczące lobbingu zostały przeprowadzone z perspektywy zarządzania marketingiem, gdyż jako forma komunikacji jest to narzędzie public relations. Przyjęta perspektywa nie jest jednak w żaden sposób odzwierciedlona w dalszej części monografii. Można domniemywać, iż dotyczy to aspektu budowania wizerunku, jednakże jest to tylko część przyjętej koncepcji badawczej, na którą składają się jeszcze inne elementy, odległe od zarządzania marketingiem. Przedstawiona w drugim rozdziale analiza bibliometryczna, także nie potwierdziła związku z marketingiem (wśród wymienionych na s. 155 terminów nie znajdujemy wizerunku ani obszarów bliskich tej koncepcji).

Podkreślić należy bardzo dobrą znajomość literatury dotyczącej obszaru badań i jej wykorzystanie w prowadzonych rozważaniach. Monografia zawiera bowiem ponad 750 przypisów, zarówno polskich jak i anglojęzycznych. Należy jednak wspomnieć, iż szereg wątpliwość budzi zbieżność niektórych fragmentów z inną pozycją autorstwa Habilitantki - DZIĘDZIORA J., *Model kompetencji współczesnego lobbysty*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018, ss. 385, ISBN: 978-83-01-19989-0, które zostaną bliżej wskazane w dalszych częściach recenzji.

Jako **cel główny** monografii wskazano opracowanie autorskiej koncepcji profesjonalizacji działalności lobbingsowej z perspektywy wykraczającej poza komponenty konstytuujące sylwetkę lobbysty jako podmiotu tej działalności i uwzględniającej wieloaspektowy kontekst kształtowania specyficznej profesji. Lektura monografii wskazuje, iż owa koncepcja została przygotowana przed przystąpieniem do badań i ma charakter teoretyczny. Jako, że jej empiryczna weryfikacja nie została uwzględniona w postawionym celu, należy uznać, iż został on zrealizowany.

Moje wątpliwości budzi określenie **celu badań** przeprowadzonych na podstawie analizy dorobku teoretycznego praktycznego. Jest nim propozycja autorskiej konceptualizacji i operacjonalizacji profesjonalizacji działalności lobbingsowej i empirycznej weryfikacji spójności jej elementów składowych. W szczególności moje zastrzeżenia dotyczą wspomnianej operacjonalizacji elementów składowych. Cel ten został, w mojej ocenie, zrealizowany częściowo. Wskazane cele teoriopoznawcze oraz utylitarne oceniam jako poprawnie sformułowane, jednak wśród celów

metodycznych moje wątpliwości budzi określenie metod pomiaru zmiennych, co jest związane ze wspomnianą operacjonalizacją elementów składowych. Ten aspekt zostanie szerzej omówiony w dalszej części recenzji.

We wstępie opisano następującą hipotezę główną (s. 16): *zakłada się, że istnieje związek między profesjonalizacją działalności lobbingowej, jako szczególnego rodzaju sprawnego działania, a możliwością dokonywania zmian w istniejącym stanie działalności lobbingowej w celu jej usprawniania.* W mojej ocenie tak postawiona hipoteza jest nieczytelna i budzi wątpliwości natury logicznej – możliwość dokonywania zmian jest bowiem kwestią naturalną. W całym procesie badawczym nie wskazano na czym owa możliwość polega ani nie odniesiono się do odrzucenia, bądź braku podstaw odrzucenia tak sformułowanej hipotezy. Co ciekawe, na s. 273, w fragmencie dotyczącym opisu metod badawczych, przyjęta hipoteza główna brzmi inaczej: *„opracowanie koncepcji profesjonalizacji działalności lobbingowej, opartej na dorobku teoretycznym i praktycznym zarządzania, pozwoli na poprawę skuteczności lobbingu”.* Pomijając samą treść tej hipotezy, takie nieścisłości metodyczne niestety znacząco obniżają ocenę procesu badawczego. Jako niejasno sformułowane oceniam także hipotezy szczegółowe np. H₂: *Instytucjonalizacja lobbingu wpływa pozytywnie na poprawę użyteczności publicznej lobbingu.* Pozytywny wpływ na poprawę jest bowiem logicznie niepoprawny. Zastanawiające jest także sformułowanie H₄: *Doskonalenie wiedzy i umiejętności lobbystów wpływa pozytywnie na budowanie wizerunku lobbingu.* O jaki wizerunek chodzi? Wydaje się, iż wizerunek jest zawsze określony (pozytywny, negatywny, neutralny etc.) a w hipotezie wskazano, iż zakładany jest pozytywny wpływ na proces budowania wizerunku – czyli na jego efektywność? To jest niejasne i nieprecyzyjne. Na s. 180 wspomniano o poprawie wizerunku lobbingu, wydaje się więc, iż jest to brak precyzji językowej. Sposób wyprowadzenia hipotez czyli określenia badanych związków, nie ma solidnych fundamentów teoretycznych.

W rozdziale pierwszym przedstawiono wielowątkowe i pogłębione rozważania dotyczące profesjonalizacji jako obszaru badań nauk społecznych. Zaprezentowana dyskusja naukowa jest interesująca a przegląd literatury wykonany rzetelnie. Zastanawia mnie fragment 1.2.2 (s. 47) dotyczący pojęcia i cech profesjonalizmu, który w znacznej części dotyczy aspektu władzy. Czy należy zatem rozumieć, iż działanie profesjonalistów wynika z posiadanej przez nich władzy? W dalszych rozważaniach wskazano na konieczność posiadania wiedzy, co jest kwestią oczywistą, jednak ten aspekt władzy nie został odpowiednio wyjaśniony. Nie wskazano wprost definicji pojęcia profesjonalizmu, choć zdefiniowano czynniki na niego wpływające. Jako ciekawy oceniam wątek opisu sprawności działania jako przejawu profesjonalizmu i wspomniane ujęcie prakseologiczne. Jest to w mojej ocenie bardzo interesujący aspekt, który nie został rozwinięty w przeprowadzonych badaniach, choć jest do niego odniesienie w hipotezie głównej. Należy także wspomnieć o przeprowadzonej

analizie bibliometrycznej, która jest pogłębiona i wielowątkowa, choć zabrakło mi w niej podsumowania i odniesienia do celu jej przeprowadzenia.

Rozdział drugi został poświęcony analizie zagadnienia lobbingu. Jego treść, choć interesująca poznawczo, wzbudza moje zastrzeżenia. Znaczna treść jest bowiem jedynie nieznacznie zmieniona w stosunku do monografii „*Model kompetencji współczesnego lobbysty*”. Oczywistym jest, iż w sytuacji opisu tego samego zjawiska, część modeli, podstaw prawnych i definicyjnych jest zbiorem treści, które muszą zostać szczegółowo wyjaśnione. W mojej ocenie jednak, podjęcie ryzyka eksploracji tego samego tematu oznacza konieczność innego spojrzenia na dotychczasowe badania i dorobek naukowy. Tymczasem, zauważalna jest zbieżność treści, w tym np. całych tabel (np. tabele 1.2/1.3/1.4/1.5 w pozycji ‘*Model kompetencji współczesnego lobbysty*’ są tożsame odpowiednio z tabelami 17/18/19/13 z ocenianej monografii). Komentarze i rozważania różnią się jedynie w kwestii stylistycznej, lecz co do zasady mają taki sam sens. Jednak w obu pozycjach istnieją całe fragmenty identyczne – chodzi o podpunkt 2.4.1 oraz 2.4.2 z recenzowanej monografii (s. 128-138) oraz 1.3 z pozycji ‘*Model kompetencji współczesnego lobbysty*’, które w całości zostały skopiowane. Te oraz inne powtórzenia, pomimo dodania obszernej analizy bibliometrycznej, nie pozwalają na wskazanie oryginalności wymaganej w ramach rozwoju dyscypliny naukowej.

W rozdziale trzecim zaprezentowano autorską koncepcję profesjonalizacji działalności lobbingowej oraz jej składowe. Przeprowadzono charakterystykę komponentów koncepcji, lecz nie wskazano źródła ich wyboru. Nie jest zatem jasne dlaczego stanowią one podstawę dalszych badań oraz w jaki sposób zostały zoperacjonalizowane w modelu badawczym (wskazano co prawda konkretne pytania) jednak sposób rozumienia tych konstruktów nie został, w mojej ocenie, jasno opisany. Przyznaje to Autorka na s. 175 „*analiza literatury przedmiotu, prezentowana w rozdziałach pierwszym i drugim, nie daje jednoznacznych wskazań co do katalogu komponentów wchodzących w skład poszczególnych problemów*”. Bez odpowiedzi pozostaje zatem pytanie skąd ów katalog komponentów pochodzi. Moje zastrzeżenia budzi także sama koncepcja. Przywołana na s. 174-175 definicja pojęcia koncepcja opisuje ją jako „*tok postępowania badawczego, wyznaczający logiczny sposób rozwiązania podjętego problemu naukowego, zawierający metody stosowane na poszczególnych etapach określonych w tym postępowaniu*”. To podejście nie ma odzwierciedlenia w koncepcji zaprezentowanej na rysunku 33. Nie wiadomo bowiem w jaki sposób określony został kierunek strzałek, czy pokazują one relacje między konstruktami, dlaczego przyjęto taką kolejność i zależności między komponentami. Choć w tabeli 21 wskazano ich cele, nie jest jasne na jakiej podstawie opisywana koncepcja została stworzona. Na s. 180 jest co prawda wspomniane, iż „*koncepcja przedmiotowa została skonstruowana w toku wieloetapowego procesu badawczego*”, jednak jest ona zaprezentowana przed częścią empiryczną i nie wskazano na czym ten wieloetapowy

proces badawczy polegał. Wydaje się, iż jest to raczej model teoretyczny, który został poddany weryfikacji empirycznej, jednak jego podstawy są dla mnie niejasne.

Rozdział 4 rozpoczęto od przedstawienia teoretycznych podstaw metodycznych procesu badawczego (punkt 4.1), co choć interesująco zestawione, wydaje się zbędne skoro monografia nie dotyczy metod badawczych. Dalej omówiona została metoda action research (AR), a następnie participatory action research (PAR) jako metody wykorzystane w postępowaniu badawczym (choć wskazanie jej istoty zostało dwukrotnie skopiowane przy wskazaniu dwóch różnych źródeł – przypisy 647 i 648). Moje zastrzeżenia dotyczą, błędnego w mojej ocenie, zrozumienia specyfiki procesu badawczego przy wykorzystaniu tych metod. W jaki sposób i w jakim stopniu „uczestnicy badania zostali zaangażowani w proces podejmowania decyzji jako współtworzący badanie i w konsekwencji stali się jego podmiotami” (s. 227)? Na s. 228 wskazano zasadę współdziałania, kluczową dla metody PAR, realizowaną na jeden z trzech sposobów (warsztaty i konferencje, oficjalne trójstronne komitety, nieoficjalne sieci eksperymentujących przedsiębiorstw). Żaden z nich nie był częścią procesu badawczego, za sposób realizacji metody PAR nie sposób uznać bowiem konsultacji eksperckich kwestionariusza. W rozważaniach dotyczących metody PAR opisano różnice pomiędzy pełną partycypacją w zarządzaniu a zarządzaniem konwencjonalnym (Tab. 26), co nie znajduje odzwierciedlenia w przeprowadzonych badaniach dotyczących składowych koncepcji profesjonalizacji lobbingu. Metoda badań kooperatywnych polega na angażowaniu uczestników procesu badawczego na wszystkich jego etapach - od rozpoznania problemu, poprzez projektowanie, zbieranie danych, analizę, aż po zastosowanie wyników badań (Ozanne, J., Saatcioglu, B., (2008). Participatory Action Research, *Journal of Consumer Research*, Vo. 35, Iss. 3, p. 423–439). Tymczasem Autorka określiła drugi etap prowadzonych badań jako „doskonalenie zaprojektowanego narzędzia badawczego z wykorzystaniem metody analizy ekspertów” (s. 245). Można domniemywać, iż ta nieścisłość językowa (metoda analizy ekspertów) dotyczy udziału ekspertów w konsultacjach dotyczących narzędzia badawczego, co nie stanowi o zastosowaniu metody PAR.

Nie jest dla mnie jasne źródło pochodzenia kwestionariusza – na s. 231 wskazano m.in. NPI OpenIndex do badania profesjonalizacji organizacji pozarządowych (w domyśle jako inspirację), jednak nie jest to narzędzie powiązane z lobbingiem. Nie wiadomo więc w jaki sposób zostało ono wykorzystane do budowy kwestionariusza, co jest powiązane z uwagą dotyczącą słabości w operacjonalizacji konstruktów badawczych. Jako trzeci etap badań wskazano badania pilotażowe, co miało na celu walidację narzędzia. Według opisu na s. 245 w badaniu tym udział wzięli eksperci. Tymczasem, aby ocenić narzędzie badawcze, udział w pilotażu powinni wziąć finalni respondenci (lobbyści). Jako, że eksperci byli jednocześnie lobbyistami (tak wynika z ich charakterystyki na s. 236),

można uznać, iż mogli oni dokonać oceny, jednakże nie zostało wyjaśnione czy byli to ci sami eksperci, którzy uczestniczyli w etapie drugim czy też inni (być może finalni respondenci).

Na podkreślenie zasługuje wykorzystanie zróżnicowanych metod badawczych – oprócz badań ilościowych, przeprowadzono także badania jakościowe. Nie wiadomo jednak jaki był ich cel (na s. 271 wskazano, iż jest to pogłębienie badań ilościowych), jednak nie jest jasne czego to pogłębienie miało dotyczyć – ich efekty mogły być bowiem np. skupione na eksploracji zidentyfikowanych związków pomiędzy konstruktami, czy też poszerzeniu katalogu konstruktów. Nie wskazano odniesienia zasadności tych badań do realizacji celu badawczego. Ostatni etap badań służył m.in. ocenie skuteczności podejmowanych spraw lobbingowych. Nie jest jasne w jaki sposób taka ocena przekłada się na cel badawczy i weryfikację hipotez. Wydaje się, iż etap ten służył raczej określeniu charakterystyki terenu badań (punkt 4.4.1), który został wykonany rzetelnie.

W rozdziale piątym zaprezentowane zostały obszerne analizy statystyczne - przedstawiono wyniki analizy skupień dla badanej próby, korelacje i model regresji logistycznej, które zmierzały do opracowania drzewa regresji CART. W końcowej części scharakteryzowano efekty testowania hipotez badawczych oraz przedstawiono wnioski z badań. Przyjęte zostały 3 z 6 postawionych hipotez (choć z tabeli 48 nie wynika, iż współczynnik korelacji pomiędzy konstruktami legitymizacja i instytucjonalizacja jest istotny statystycznie – jest to zapewne błąd rzeczowy, gdyż opis pod tabelą taki związek potwierdził). Na podstawie otrzymanych wyników zaprezentowano poziomy profesjonalizacji działalności lobbingowej (rys. 73). We wcześniejszych rozważaniach nie wskazano jednak logiki ich powstania. Nie jest dla mnie jasne czy zostały one opracowane na podstawie istotności ich wpływu na proces profesjonalizacji lobbingu (tab. 46). Jeśli tak, to dlaczego kształtowanie tożsamości zawodowej lobbyistów ocenione najniżej (12,3% wskazań ocenionych jako 5 na 5-punktowej skali) znalazło się na poziomie 4? Być może proces tworzenia poziomów miał inną logikę jednak, w mojej ocenie, nie zostało to szczegółowo wskazane, choć jest to interesujące uogólnienie wyników badań. W rozdziale 5 na uwagę zasługują wskazane implikacje managerskie dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces działalności lobbingowej (punkt 5.6).

W rozdziale szóstym zaprezentowano wyniki badań jakościowych, co służyło triangulacji metod badawczych. Jak już zostało wspomniane, nie wiadomo jednak jaki był ich cel. Nie jest dla mnie jasna struktura wywiadu ustrukturyzowanego zaprezentowana w tab. 53 – nie ma spójności pomiędzy pytaniami wykazanymi w niektórych obszarach tematyki wywiadu a załącznikiem 3 (kwestionariuszem wywiadu). Pytania będące treścią zał. 3 nie są pytaniami wskazanymi w tabeli np. w punkcie 4 – ograniczenia działalności lobbingowej („*jakie są mocne i słabe strony lobbingu*”). Można wskazać więcej takich nieścisłości. Nie jest dla mnie jasne jak treść tych pytań była powiązana z profesjonalizacją działalności lobbingowej. Jako jedyne uogólnienie uzyskanych wyników zaprezentowano analizę SWOT

zawodu lobbysty (rys. 78), co jest ciekawą koncepcją, jednak nie jest powiązane z celem badań i celem ogólnym recenzowanej monografii.

Podsumowując powyższe rozważania, Autorka w swojej pracy podjęła się eksploracji tematyki rzadko podejmowanej w naukach o zarządzaniu i jakości, co stanowi inspirację dla poszukiwania luk badawczych i weryfikacji zidentyfikowanych zależności. Dotychczasowy dorobek dotyczący obszaru lobbingu i profesjonalizacji został przez nią uporządkowany i przedstawiony wielowymiarowo. W mojej ocenie przedstawione badania empiryczne nie zostały jednak przeprowadzone z należytą starannością, zarówno jeśli chodzi o rygor koncepcyjny, jak i metodyczny. Zastrzeżenia budzą także treści, które nie mają charakteru oryginalnego. Ostatecznie stwierdzam, że wskazane osiągnięcie naukowe zgodnie z art.219 ust.1 pkt. 2 Ustawy nie wnosi znacznego wkładu w rozwój dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości.

4. Ocena istotnej aktywności naukowej

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 3 Ustawy istotna aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej jest przesłanką warunkującą nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Habilitantka jest autorką 123 publikacji, które zostały opublikowane w czasopismach i wydawnictwach krajowych (m.in. *Ekonomika i Organizacja, Marketing i Zarządzanie, Przedsiębiorczość i Zarządzanie, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas* (gdzie pełniła jednocześnie funkcję redaktora oraz członka rady programowej), *Marketing i Rynek, PWN*) oraz międzynarodowych (*Sustainability, Human Resources for Health, European Research Studies Journal, Routledge*). W wymiarze ilościowym jest to zatem dorobek ponad przeciętny. Charakteryzuje go jednak niewielki stopień umiędzynarodowienia. Wykazano dwie publikacje z IF, przy czym w przypadku jednej z nich - Buchelt B., Ziębicki B., Jończyk J., DZIĘDZIORA T. *The calibration of the employer branding strategies of Polish hospitals through the detection of features which determine employer attractiveness': a multidimensional perspective*, *Human Resources for Health*, 2021, pp. 2- 14, (IF= 3,192, 100 pkt MNiSW) należy wskazać na nieścisłość dokumentacji, która nie pozwala jednoznacznie ocenić wkładu Autorki w jej powstanie. W wykazie osiągnięć naukowych na s. 16 wskazano, iż „*mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu części teoretycznej oraz wniosków i rekomendacji z badań. Mój udział procentowy szacuję na 25%*” tymczasem w podpisanych oświadczeniach o współautorstwie wykazano wkład Autorki w powstanie dyskusji z badań – 10%.

Habilitantka wykazała aktywność naukową realizowaną w instytucjach krajowych i zagranicznych. Wśród wskazanych relacji wykazano współpracę m.in. z Silesian University – School of Business Administration in Karvina (gdzie wskazano przeprowadzenie i udział w seminarium naukowym, także

poprzez realizację tzw. invited speech), University of Žilina, Faculty of Management Science and Informatics (współpraca badawcza, udział i organizacja konferencji) czy Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, Kolegium Nauk o Zarządzaniu i Jakości (współpraca naukowa, której rezultatem jest wspólna publikacja czy udział w konferencji). Szkoda, że ta współpraca nie zaowocowała znaczącymi publikacjami o szerokim międzynarodowym wpływie. W dokumentacji wskazano także wyjazdy zagraniczne w ramach programu Erasmus+, jednak mają one charakter dydaktyczny, podobnie jak niektóre z innych opisanych aktywności (np. współpraca z Centrum PRO PODPORu in Haveron). Wskazano uczestnictwo w 98 konferencjach naukowych krajowych (65) i międzynarodowych (33), na których zaprezentowano 32 referaty.

W zaprezentowanej dokumentacji wskazano mobilność Habilitantki, w więcej niż jednej uczelni, także na gruncie międzynarodowym (w tym udział w wielu konferencjach krajowych i zagranicznych) choć nie wszystkie aktywności mają charakter naukowy. Jednak biorąc pod uwagę całość przedstawionych działań wykazywanie się aktywnością naukową w więcej niż jednym tylko podmiocie uważam za zrealizowane w stopniu satysfakcjonującym.

Konkluzja

Wymogi określone w art. 219 mają charakter łączny, co oznacza, że stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową.

Stwierdzam, że przedstawione osiągnięcia naukowe, nie wnoszą znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej nauki o zarządzaniu i jakości. Stwierdzam także, że Habilitantka wykazuje się aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej jednostce, w tym zagranicznej.

W rezultacie przedstawiony we wniosku przebieg pracy naukowo badawczej i dorobek naukowy nie spełniają przesłanek określonych w art. 219 ust. 1 Ustawy. Z tego względu wyrażam negatywną opinię w sprawie nadania dr Joannie Dzieńdziorze stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Joanna
Badońska